

АСАБЛІВАСЦІ ГУКАВОГА СКЛАДУ ТВОРАЎ ГЕНАДЗЯ БУРАЎКІНА НА ВАЕННУЮ ТЭМАТЫКУ

Кірылава В.Д.,

*студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Семянькова Г.К., канд. філал. навук, дацэнт*

Ключавыя словы. Алітарацыя, асанас, гукавы склад, гук, гукапіс, гукавы паўтор.
Keywords. Alliteration, assonance, sound syllable, sound, sound recording, audio replay.

Адзін са знакамітых беларускіх паэтаў Генадзь Мікалаевіч Бураўкін нарадзіўся ў 1936 годзе. І гэта прадвызначыла яго далейшы лёс. Ва ўзросце пяці гадоў пісьменніку даялося прайсці і адчуць на сабе ўсе жахі Вялікай Айчыннай вайны, якая ў вельмі значнай ступені змяніла яго светапогляд, надзяліла змрочным і цяжкім жыццёвым вопытам. Перажытае падчас ваенных падзей стала адбіткам, незагойнай ранай, якая адлюстравалася ў мастацкім свеце паэта, нарадзіла ў яго цягу да спакойнага, разважлівага існавання, абурала за несправядлівасць і жорсткасць вайны, абудзіла патрыятычныя пачуцці. Таму не дзіўна, што напачатку сваёй творчасці аўтар пісаў лірычныя творы, прасякнутыя шчырымі пачуццямі. Яны ўвасабляюць у сабе пэўныя рысы паэтычнай мовы Генадзя Бураўкіна, якія яскрава дэманструюць яго пісьменніцкі талент.

Паміж зместам паэтычнага твора і гукавым афармленнем існуе непарыўная сувязь. Толькі дзякуючы гукавому афармленню можна вызначыць паэзію як від творчасці. Эксперыментальна даказана, што семантычны змест твора ў такой жа ступені адлюстроўвае сэнс тэксту, як і яго фанетычнае афармленне.

Даследаванне ідэястылю Генадзя Бураўкіна немагчыма без аналізу гукапісу яго твораў, што абумоўлівае *актуальнасць* абранай намі тэмы. *Мэта* артыкула – выяўленне асаблівасцяў гукавога складу твораў Генадзя Бураўкіна на ваенную тэматыку.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для даследавання з’яўляецца мова паэтычных твораў ваеннай тэматыкі Генадзя Бураўкіна. У працэсе аналізу былі выкарыстаны дыскрыптыўны і тыпалагічны метады. Усяго было даследавана 134 вершы Генадзя Бураўкіна, з якіх вылучана 85 твораў з алітарацыяй і асанансам.

Вынікі і іх абмеркаванне. Аналіз шматлікіх твораў паэта дае падставу сцвярджаць пра адметны талент пісьменніка, які па-майстэрску авалодаў такімі літаратурнымі стылістычнымі прыёмамі, як алітарацыя і асананс, анафара і эпіфара. Гэта яскрава дэманструецца ў даследаваных строфах, радках, дзякуючы якім можна вылучыць асаблівасці гукавога складу твораў Генадзя Бураўкіна.

Жыццё пісьменніка пачалося з вайны, палону нямецкімі салдатамі і пагрозай знішчэння праз агонь – усё гэта паэт адлюстраван у паэме “Хатынскі снег”:

Дымком над вёскай запахла смачна.

Шкрэбнуў па поснай патэльні шчарбаты нож.

Атрымаў першую аплявуху матчыну

Мурзаты падшыванец, што выбег на вуліцу басанож [1, с. 91].

Прыведзеныя вышэй радкі распавядаюць пра звычайнае жыццё простых сялян, якія яшчэ нічога не падазравалі, гатавалі смачную ежу. Але неўзабаве **шкрэбнуў шчарбаты нож** – праз зліццё глухога шыпячыха [ш], глухога [к] і санорнага гука [р] аўтар імітуе гукі нажа, які шкрабе па патэльні і стварае для чытача напружанасць моманту. Становіцца зразумелым, што патэльня не проста так посная, што зараз пачнецца нешта непрыемнае, такое ж, як шкрэб нажа ці матчына аплявуха. Цвёрды свісцячы гук [ц], на нашу думку, выкарыстоўваецца як рэха ад рукі маці.

Разгледзім іншы прыклад:

Людзі яшчэ ў збавенне верылі,

Хоць і калола пад сэрцам здагадак асцё.

Але калі пачалі цвікамі забіваць дзверы

І дыхнула бензінам – стала ясна ўсё [1, с. 92].

Першыя два радкі са звонкімі свісцячымі [дз], [з], [ц] – апошняя сціплая надзея на выратаванне. У трэцім радку гэтым жа гукам надаецца новае значэнне: яны перадаюць увесь драматызм сітуацыі, усю яе безнадзейнасць, бо гэта ўжо гукі цвікаў, за імі – хуткая смерць. Адчуўшы гэта, людзі здаліся: аўтар выкарыстаў ужо не звонкія, а толькі глухі свісцячы [с] – увасабленне страчанай веры.

Разгледзім іншы прыклад:

А вашы ж ногі не паспелі нахадзіцца,

А вашы ж рукі не паспелі напрацавацца.

А вашы ж вочы не паспелі наглядзецца... [1, с. 93].

Пісьменнік перадае свой стан праз вусны жанчын: ён у жаху. У прыведзеных радках пры дапамозе сінтаксічнай анафары *а вашы ж* акцэнтуюцца ўвага на лёсе дзяцей, якія сапраўды яшчэ нічога *не паспелі*.

Сваё бачанне свету, адносіны да вайны, любоў да Бацькаўшчыны – усё гэта таленавіты майстар не толькі слова, але і гука перадаў праз мінімальныя лексічныя адзінкі, праз гукавыя формы, створаныя ім у прыведзеных вышэй і іншых вершаваных радках.

Пісьменнік умела ўздзейнічае на чытача, выкарыстоўваючы багатыя магчымасці гукапісу. Адным з важных прыёмаў, які дапамагае пісьменніку максімальна экспрэсіўна перадаваць свае думкі, эмоцыі, пачуцці ў паэтычным тэксце, з'яўляецца гукавая арганізацыя вершаванай мовы, фанетычны паўтор. У паэзіі Генадзя Бураўкіна даволі часта сустракаюцца такія стылістычныя прыёмы, як алітарацыя, асананс, анафара, эпіфара. Аўтар з мастацкім майстэрствам стварае гукавыя формы, дзякуючы якім чытач мае магчымасць не толькі ўбачыць напісанае, але і пачуць верш, апінуцца ў названых і апісаных у творы месцах. Праз гукі, сугуччы пісьменнік пагружае чытача ў атмасферу свайго верша.

Заклучэнне. Такім чынам, для вершаў Генадзя Бураўкіна на ваенную тэматыку характэрна даволі частае выкарыстанне алітарацыі і анафары, якія дапамагаюць адчуць настрой аўтара і лірычнага героя, зразумець змест твора ў цэлым. Спалучэнне анафарычных паўтараў пэўных гукаў і алітарацыі гэтых жа гукаў дазваляе ўзмацніць гучанне верша і намаляваць асацыятыўныя вобразы, праз якія выяўляецца цэласнае адзінства пачуццяў аўтара са зместам твора, з пачуццямі самога чытача.

1. Бураўкін, Г. Выбранае 1955-1995. Вершы, паэмы, казкі, песні / Г. Бураўкін. – Мн.: Маст. літ., 1998. – 382 с.

2. Багамолава, А.М. Стылістыка і культура беларускага маўлення : вучэб. дапаможнік / А.М. Багамолава, Г.К. Семьянкова. – Мінск : Выд-ва Граўцова, 2012. – 304 с. – URL: <https://rep.vsu.by/handle/123456789/24243> (дата звароту: 03.09.2022).

«СОХРАНИ МОЮ РЕЧЬ»: МУЗЫКА КАК АКТУАЛЬНЫЙ СПОСОБ ТРАНСЛЯЦИИ КЛАССИЧЕСКОЙ ПОЭЗИИ В НАЧАЛЕ XXI ВЕКА

Коваленок П.Л., Миронченко Д.А.,

учащиеся 3 курса Полоцкого колледжа ВГУ имени П.М. Машерова,

г. Полоцк, Республика Беларусь

Научный руководитель – Кабылкова А.А., канд. филол. наук

Ключевые слова. Музыка, поэзия, способ трансляции, творчество современников, анкетирование.

Keywords. Music, poetry, way of realization, creativity of contemporaries, questioning.

Ежедневно мы сталкиваемся с огромным потоком информации. Неотъемлемой частью нашей жизни стали социальные сети, мессенджеры, ленты бесчисленного множества средств массовой информации. При этом время на восприятие классической литературы, а именно поэзии, у нас не всегда остается. Как «сохранить речь», ее поэтическое составляющее в стремительном XXI веке? Возможно, стоит принять правила современной жизни и попробовать найти актуальный способ трансляции классической поэзии. На наш взгляд, таким способом можно считать музыку.

Взаимосвязь музыки и поэзии – актуальное направление в литературоведении. На данный момент существует множество исследований на эту тему. Например: «Музыка